

Het ontwerpen van een internationaal global health programma

Pilotprogramma van de Academie voor Gezondheid van De Haagse Hogeschool

Stel dat vijf mensen uit verschillende domeinen en met verschillende nationaliteiten samenwerken aan een praktijkopdracht in Den Haag. Eén van de groepsleden is Guido, een ICT-student uit Italië en een andere is Marie, verpleegkundedocent van de Academie voor Gezondheid van De Haagse Hogeschool (HHS). Verder zitten Jeremy, een Nederlandse student Voeding en Diëtetiek, Indy een internationale student Social Work uit India en Marja, de Finse gastdocente, in de projectgroep. Wanneer deze mensen, vanuit verschillende kennisdomeinen en met verschillende nationaliteiten samenwerken aan een echte praktijkopdracht kunnen ze niet alleen veel van elkaar leren, maar ook de beroepspraktijk een stapje verder helpen. In dit artikel wordt het ontwerp van een internationaal global health programma van De Haagse Hogeschool gepresenteerd, waarvan de pilot is afgerond.

Froukje Jellema, Anita Ham en Dorien Voskuil *

■ Inleiding

De Haagse Hogeschool wil haar studenten competenties laten verwerven om in een internationaal en cultureel gedifferentieerde omgeving te kunnen werken (HHS, 2013). De gezondheidszorg is immers geen nationaal geïsoleerd fenomeen meer (Van der Hulst, 2011). Globalisering dwingt ons tot het verbreden van onze blik en het aangaan van samenwerkingsrelaties om kennis en ervaringen uit te wisselen. Niet alleen met andere landen, maar ook binnen ons eigen land, omdat de huidige en toekomstige Nederlandse arbeidsmarkt steeds internationaler wordt. Voor de huidtherapeuten, diëtisten en verpleegkundigen van de Academie voor Gezondheid betekent dit bijvoorbeeld dat zij in toenemende mate zorg verlenen in een internationale context: met collega's en patiënten uit verschillende landen en met een diversiteit van culturele achtergronden. Toekomstige diëtisten, huidtherapeuten en verpleegkundigen moeten daarom beschikken over de nodige competenties om in deze internationale omgeving te functioneren.

Maar: hoe richt je het onderwijs zo in dat studenten werkelijk de gelegenheid krijgen deze competenties te ontwikkelen?

In studiejaar 2013-2014 is de Academie voor Gezondheid gestart met een pilot voor het internationale programma 'New Interconnected Citizens for Global Health'. Deze pilot wordt volgend jaar uitgebreid en vanaf studiejaar 2015-2016 volgen alle studenten van de academie dit programma.

In dit artikel wordt ingegaan op hoe dit programma tot stand is gekomen, hoe het in de praktijk gestalte kreeg en is geëvalueerd. Wij besluiten het artikel met een vooruitblik op het volgend studiejaar.

■ De verkenningsfase

Om inzicht te krijgen in de mate waarin de drie opleidingen uitgaan van een internationale oriëntatie is een verkennend onderzoek uit-

gevoerd. Hierbij stonden de volgende vragen centraal (Ham, Voskuil en Van der Weerd, 2012):

- Wat zijn verwachtingen van studenten ten aanzien van internationalisering?
- Wat verwachten docenten van internationalisering? En zijn zij voldoende toegerust om te opereren in de internationale omgeving waarin de HHS zich bevindt?
- Wat verwachten toekomstige werkgevers van onze afgestudeerden inzake internationalisering?

Om deze vragen te beantwoorden zijn zes focusgroepen gehouden met in totaal twaalf studenten en achttien docenten van de drie opleidingen. Daarnaast zijn elf vragenlijsten verspreid in de beroepenveldcommissies. Tenslotte zijn twee 'creative design sessies' gehouden waarin studenten, docenten, teamleiders en professionals uit het werkveld samen brainstormden over het ontwerp van de pilot.

■ Verwachtingen van studenten

Het leren omgaan met mensen van verschillende culturele achtergronden kan volgens studenten het beste in de praktijk geleerd worden. Studenten willen leren 'door te ervaren'. Zij geven aan meer kennis te willen hebben van zorgsystemen in verschillende landen, de organisatie van het onderwijs en het beroep, interculturele kennis (zoals culturele verschillen, omgangsvormen en bena-

deringswijzen) en van de Engelse taal.

Studenten willen de opgedane kennis en ervaring gebruiken om de zorg in Nederland te verbeteren. Daarnaast helpt het programma de studenten om zich makkelijker in het buitenland te vestigen. Nemen ze die stap, dan willen ze weten hoe ze zich moeten registreren in het beroepsregister of, wanneer ze een eigen praktijk willen starten, bij de Kamer van Koophandel.

Om in een internationale omgeving te kunnen werken vinden studenten dat ze een aantal houdingsaspecten nodig hebben:

- Flexibiliteit
- Patiëntgerichtheid
- Brede blik
- Profileren
- Openheid
- Nieuwsgierigheid

Om bovengenoemde internationale competenties te verwerven werd de 'international classroom' als belangrijkste middel gezien, gevolgd door summer schools en internationale stages. Een stage is een goede manier om kennis uit te wisselen, de eigen deskundigheid te bevorderen, taalvaardigheid te ontwikkelen, zelfstandig te worden en connecties op te bouwen. Het opdoen van buitenlandse ervaringen (in de vorm van stage of studie) moet volgens studenten makkelijker worden.

Studenten vinden het verder belangrijk dat zij de vrijheid hebben eigen keuzes te maken voor het ontwikkelen van internationale competenties én dat zij hun eigen leerroute kunnen bepalen.

■ Verwachtingen van docenten

Docenten denken dat studenten door internationalisering 'open minded', proactief, zelfstandig en flexibel worden. Om studenten goed te kunnen begeleiden en coachen is het belangrijk dat docenten kennis hebben van dezelfde kennisdomeinen als de studenten, te weten zorgsystemen, onderwijs en beroep, interculturele kennis en Engelse taalvaardigheid. De nu ervaren Engelse taalbarrière kan volgens docenten worden opgeheven door middel van het volgen van een cursus Engels. Niet alleen de communicatieve spreekvaardigheid werd belangrijk gevonden, ook de Engelse medische terminologie is bij een aantal docenten onbekend of onvoldoende aanwezig. Docenten willen kennis van verschillende culturen, culturele achtergronden en normen en waarden in verschillende landen om Nederlandse stu-

denten in het buitenland en buitenlandse studenten in Nederland goed te kunnen begeleiden. Docenten willen in staat zijn te participeren in internationale netwerken en relevante conferenties en internationale (onderzoeks-)projecten, voor het aangaan van duurzame internationale partnerships. Ook docenten moeten dus internationale competenties verwerven.

Wat het onderwijs betreft willen docenten, net als studenten, een flexibeler curriculum. Het opdoen van internationale ervaring (stage of studie) moet voor studenten laagdrempelig worden aangeboden. Studenten moeten uit verschillende mogelijkheden kunnen kiezen en zelf hun studieroute mogen bepalen.

■ Verwachtingen van professionals uit het werkveld

Buitenlandse werkervaring en het bestuderen van Engelstalige (en voor Huidtherapie Duitse) vakliteratuur worden door het werkveld als toegevoegde waarde gezien, juist om de opgedane kennis over de grens toe te passen ten behoeve van de beroepsgroep in eigen land. Het werkveld geeft verder aan dat het belangrijk is dat professionals kunnen communiceren met zorgvragers van diverse culturele achtergronden.

■ Creative design sessies

Het programma 'New Interconnected Citizens for Global Health' is ontworpen met studenten, docenten en professionals omdat de Academie voor Gezondheid het belangrijk vindt dat onderwijs niet vóór studenten en het werkveld wordt ontwikkeld, maar in co-creatie mét studenten en het werkveld wordt ontworpen. Daarom zijn er twee 'creative design sessies' gehouden, waarvan één met docenten, studenten en teamleiders van de academie en één met deelnemers aan een internationale conferentie in 2013.

■ De inhoud van het programma 'New interconnected citizens for global health'

Kenmerken van het internationale programma:

- Het richt zich op 'international learning outcomes', gebaseerd op de Europese Standaarden en Dublin Descriptoren (zie tabel 1). Deze 'learning outcomes' zijn voor het programma geoperationaliseerd in concrete criteria die met behulp van een beoordelaarshandleiding (rubrics) beoordeeld worden.
- De pilot liep van eind november 2013 tot begin februari 2014 en

Tabel 1: 'De international learning outcomes'

Learning outcomes for new interconnected citizens in global health	
1	The health professional autonomously builds a professional relationship with a person demanding in the community, as in non-familiar and/or complex situations, focused on the somatic, social, psychic and existential wellbeing of that person in a multicultural environment/community.
2	Social communicative skills: be able to deal with other people and be able to work in a team with people with different backgrounds and expertise; be able to function in an (inter)national community context; be able to communicate with professional and nonprofessional partners from different fields of language and culture; be able to communicate in the English language.
3	Have knowledge of community based theoretical insights and factual findings on community based working; environmental knowledge; competitors relations, international cooperation, social responsibility, cultural diversity; interaction between companies and determinants of community development.
4	Interpret and accept their personal place in the community; understand and interpret cultural limitations and restrictions; be able to appreciate cultural differences.
5	The ability to gather information, to spot and analyze trends and impacts of changes in the (inter)national communities and the cultural environment, to develop a vision on the trends and to advise the stakeholders.

betrof een blok van 15 ECT. Er waren zes studenten betrokken (waaronder twee Chinese studenten), twee internationale gast-docenten, één tutor, vier docenten, één onderzoeker en één opdrachtgever.

- Gericht op het ontwikkelen van internationale competenties door authentieke onderzoeksopdrachten. De opdracht was uitgezet door de onderzoeksgroep Ouderen van de Academie voor Gezondheid en een woningcorporatie in Den Haag. De opdracht betrof het in kaart brengen van wensen en behoeften van ouderen in een multiculturele wijk in Den Haag met betrekking tot zorg en wonen. De situatie in deze wijk werd vervolgens vergeleken met de situatie in Finland.
- Het onderwijs is multidisciplinair, internationaal en Engelstalig.
- Flexibel onderwijs, met een beperkt rooster en docenten die op oproep beschikbaar zijn wanneer nodig ('just-in-time onderwijs').
- Gebruik van een 'international classroom' in samenwerking met de Savonia Universiteit uit Finland. Studenten wisselen met Finse docenten en studenten via Skype informatie uit over ouderen in beide landen.
- Een Journal Club waarin studenten samen, onder begeleiding van een docent, Engelstalige artikelen zoeken, lezen, bespreken en beoordelen in relatie tot de opdracht.
- Workshops op het gebied van interculturele communicatie, community assessment, internationaal projectmanagement, praktijkgericht onderzoek en sociologie.
- Internationale gastdocenten.

Evaluatie van het programma

De pilot is in februari 2014 geëvalueerd met betrekking tot inhoud, proces en learning outcomes. Hiervoor zijn de volgende methoden gebruikt:

1. Reflectieverslagen van studenten en tutor.
2. Focusgroepbijeenkomst met alle betrokkenen.
3. Onderzoeksrapport van de studenten en het logboek van de tutor.
4. Het adviesrapport van de studenten voor het doorontwikkelen van de pilot.

Inhoud, proces en learning outcomes

De studenten geven aan dat ze de authentieke opdracht uit de praktijk uitdagend vonden en dat ze het gevoel hadden dat hun werk er echt toe deed. Of zoals één van de studenten schreef:

'The reason I chose this course is not because it supplied me an opportunity to work as part of a multidisciplinary and cross-cultural international team but also because it lets me practice my design skills by working within the context of contract research on real life issues'

Ook de onderzoeker en opdrachtgever zijn tevreden over het resultaat en de aanbevelingen worden geïmplementeerd in de praktijk.

Een samenwerking tussen twee partijen, namelijk de onderzoeksgroep Ouderen en de woningcorporatie, vereist continue afstemming, wat soms een uitdaging was voor studenten. Dit was echter wel een waardevol onderdeel, zoals een student aangeeft:

'The real life aspect of the assignment is a great learning experience; we had to keep two parties satisfied within the time and capacities of our group'

De journal club werd als zinvol ervaren. Studenten leren daar onderzoeksvaardigheden en het kritisch beoordelen van Engelstalige literatuur. Ook de groepsbijeenkomsten werden positief gewaardeerd. Hier kregen studenten ondersteuning in projectmanagement en onderzoeksvaardigheden en hadden ze

meetings met de opdrachtgevers, waardoor het programma diepgang kreeg. De studenten gaven aan dat ze door de workshop 'interculturele communicatie' inzicht kregen in onderlinge overeenkomsten en verschillen tussen hen, zonder hierover meteen te oordelen.

Door de workshop van de Finse gastdocente, een gerontoloog, en het gebruik van internationale literatuur, leerden ze over grenzen heen te kijken. Alhoewel de projectgroep internationaal was, met twee Chinese studenten, vonden studenten het vanwege de opdracht jammer dat er geen Finse studenten in de projectgroep zaten.

Vragen waar studenten mee worstelden waren: welke verschillende belangen en verwachtingen spelen er tussen de verschillende partijen, hoe kom je op één lijn, hoe kun je gesprekken inplannen met alle partijen in volle agenda's en hoe vermijd je conflicten. Graag hadden ze intensiever contact gehad met de opdrachtgevers zodat eerder helder wordt wat de verwachtingen zijn en om vragen te kunnen stellen.

'New Interconnected Citizens for Global Health' is een vraaggestuurd en flexibel programma. Dit betekent dat studenten tijdens het programma zelf moesten aangeven of ze extra training en/of verdieping nodig hadden. Het zelf bepalen van wat je wilt leren ging soms wel moeizaam. Er werden extra workshops aangeboden, zoals bijvoorbeeld een workshop 'presenteren', maar hiervan werd geen gebruik gemaakt. Het presenteren van de uitkomsten aan de opdrachtgever vonden studenten echter moeilijker dan verwacht. Achteraf hadden ze toch graag de workshop gevolgd. Ook de opdrachtgevers vonden dat dit meer getraind had kunnen worden. Hier ligt een taak voor de tutor om dit te coachen. Omdat het onderwijs niet strak was ingeroosterd leerden studenten hun eigen tijd te plannen, wat als zeer positief werd ervaren.

'My favorite part of this assignment was the fact that we could plan our meeting times ourselves.'

Het blijft echter een uitdaging om een internationaal global health programma te organiseren binnen een bestaand onderwijsstelsel.

■ Conclusie

De evaluatie van dit programma, dat als pilot heeft gedraaid, heeft zijn vruchten afgewor-

Foto: P.J. Wang

pen voor zowel student als praktijk. In studiejaar 2014-2015 zal voortgaand aan het internationale blok een internationale minor plaatsvinden, zodat de academie een semester de deuren opent voor internationale studenten. De bouwstenen van de pilot blijven hetzelfde. Centraal staan de internationale learning outcomes, waarbij gebruik gemaakt gaat worden van een voor- en nameting om te kijken in hoeverre een student zich daadwerkelijk ontwikkelt op deze competenties. Ook de hoge mate van zelfsturing blijft hetzelfde, alhoewel de pilot ons heeft geleerd dat er wellicht sprake moet zijn van 'gestructureerde vrijheid' omdat studenten zichzelf niet altijd weten te motiveren voor extra workshops. De programmering en roosterings blijven flexibel, met dagdelen waarin studenten in een eigen lokaal in groepjes of individueel aan het werk kunnen. De tutor, vakdocent of gastspreker komt op afspraak langs.

Alle studenten van de academie, aangevuld met studenten van andere academies en internationale studenten, werken in interdisciplinaire groepen aan een uitdagende en authentieke opdracht. In het geval van de pilot was er slechts één opdracht beschikbaar maar volgend jaar kiezen studenten uit een portefeuille van opdrachten, aangeboden door docenten uit hun eigen netwerk. Want het aansluiten bij de beroepspraktijk en bij wat de student zelf graag wil leren staat voorop. Een laatste citaat:

'I chose to join this program because of the new concept of education that was used, which was both interesting and exciting. The students play a key role in their own education, instead of the faculty which is normally the case.'

Literatuurlijst

- Haagse Hogeschool (2013). Het H/onderwijskader voor bachelor onderwijs. Den Haag.
- Ham, A., Voskuil, D. en Weerd, W. van der (2012). Een verkennend onderzoek. Elke student een wereldburger. Een eerste verkenning. Den Haag (intern document).
- Hulst, H. van der (2011). At Home and Abroad. De (meer) waarde van internationalisering in het HBO. Vakblad voor opleiders in het gezondheidszorgonderwijs: 7, p. 15 – 18.

* Alle auteurs werken bij de Academie voor Gezondheid van De Haagse Hogeschool. **Dr. Froukje Jellema** is hogeschoolhoofd docent bij de opleiding Huidtherapie en onderzoeker in het lectoraat Duurzame Talentontwikkeling. **Drs. Anita Ham** is hogeschool docent bij de opleiding hbo-v, internationaal coordinator en onderzoeker bij het lectoraat Diversiteit en Burgerschap. **Dr. Ir. Dorien Voskuil** is Hogeschoolhoofd docent bij de opleiding Voeding en Diëtetiek
Info: F.A.Jellema@hhs.nl